

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК SOFT SKILLS В ПРАКТИЦІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ

Полтавський державний медичний університет
(м. Полтава, Україна)

Вступ.

Заклади вищої освіти (ЗВО) України функціонують останні роки в надзвичайно складних обставинах, які обумовлені реаліями сьогодення: спочатку в умовах глобальної пандемії, а зараз в умовах воєнного стану, що триває вже другий рік, пережитого зимового блекауту, та на етапі першого осмислення майбутньої екокризи. Але попри все це пріоритетною важливістю є продовження освітнього процесу та необхідність комунікаційної підтримки як здобувачів вищої освіти, так і співробітників закладів вищої освіти. Досвід дистанційного навчання під час пандемії залишив значну кількість інструментів для здобуття освіти у нетипових життєвих обставинах, але змінилися і якість, і організація навчального процесу [1]. Світова медична спільнота продовжує розвиватися з огляду на потреби пацієнтів. Вже є загальні тенденції, які медичні співробітники приписують до поведінкових змін пацієнтів сьогодення, а це значить, що виникає необхідність розгляду методологічних основ організації освітнього процесу, метою яких є розвиток і розширення комунікативних компетенцій - soft skills [2].

Мета дослідження.

Визначення організаційно-методичних особливостей розвитку та розширення комунікативних компетенцій «soft skills» серед суб'єктів післядипломної освіти лікарів-стоматологів.

Основна частина.

Навчальний процес сьогодення влаштовано так, що його учасники можуть фізично знаходитися в різних місцях, а їх взаємодія забезпечується завдяки застосуванню засобів аудіо- і відео-обміну даними, спільної роботи з різноманітними об'єктами. Найчастіше використовуються відеоконференції, бо їх технології легко поєднуються з різними організаційними формами і методами навчання. Сучасна методологія усіх форм навчання спонукає слухачів здійснювати перехід від прослуховування навчального матеріалу до активного його засвоєння. Постановка пізнавальних завдань сприяє формуванню гнучкого, аналітичного мислення, власних підходів і оцінок, особистісному розвитку [3].

В професійному стандарті на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» вказано, що здатність застосовувати інформаційні та комунікаційні технології є однією з загальних компетентностей [4], яку необхідно постійно підтримувати і розвивати. Для досягнення високого педагогічного статусу викладачі кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів Полтавського державного медичного університету (ПДМУ) приділяють особливу увагу розвитку своєї інформаційної культури, оскільки особистий приклад є найкращою формою виховної роботи. Аудиторія

педагога післядипломної освіти не однорідна: це лікарі-інтерни з меншим клінічним досвідом і слухачі з більш значним досвідом до декількох десятиріч, які мають місце роботи в різних закладах: як в бюджетній поліклініці, так і в приватній клініці. Щоб задовольнити цю різноманітну аудиторію, викладачами кафедри постійно надаються ілюстрації клінічних випадків, які вони здобули.

Віртуальна освіта більш гнучкіша, ніж традиційна (що особливо актуально в умовах воєнного стану), та разом з цим, в найбільш використовуваному форматі відеоконференцій є важливий недолік, а саме: емоції учасників в онлайні стерті. Емоційні складові краще забезпечуються під час офлайн навчання і зараз цього бракує найбільше, адже діджитал-процес не замінить живого спілкування і задоволення від нього. Комунікативні навички, які є базою soft skills, внаслідок цього потребують постійного вдосконалення, також це частина самореалізації особистості лікаря, що навчається на післядипломному етапі.

Навички та компетенції soft skills нерозривно пов'язані з медичною професійною діяльністю під час роботи лікарів з пацієнтами та їх родичами, оформленням медичної документації. Вони значно відрізняються від загальних форм спілкування у соціумі, та крім того є невіддільною частиною колегіального спілкування.

Серед слухачів у наявності присутня і психологічна, і фізична втома від постійного користування комп'ютером і педагогу бажано переривати монологічне викладення. Саме ці перериви та паузи між наданням академічних знань необхідно «наповнювати контентом», який відповідає змісту «Soft skills» (м'які, соціальні та навички успішності). Вони включають в себе навички комунікації, лідерство, відповідальність, уміння працювати в критичних умовах, залагоджувати конфлікти, працювати в команді, керувати своїм часом, самостійно приймати рішення, критично мислити. Серед довгого списку "м'яких навичок" воєнний час вивів на перший план саме ті, які відносяться до особистісних: комунікативні (управління конфліктами, командоутворення, нетворкінг, уміння спілкуватись); життєві (стресостійкість, гнучкість, адаптивність і емоційна стабільність, емпатія); когнітивні й інформаційні (креативність, логіка, менеджмент знань та інформації) [5].

Відвертість – передумова якісної комунікації, а психологічна витривалість будь якого колективу зумовлена його емоційною рівновагою. Рівновага під час навчання, що усвідомлюється лікарем - це та навичка, яку він зможе впровадити у свою практичну діяльність. Варто говорити з лікарями, що навчаються, як з «професійною командою» про непрості моменти, професійні питання із розумінням реаль-

ного стану справ суспільства та його потреб, потреби окремого кейсу пацієнта. Це буде найкращім прикладом для втілення комунікаційних навичок та підтримування позитивної динаміки у середині освітнього простору.

Викладачам необхідно заздалегідь планувати діяльність під час онлайн-трансляції [4], чітко знати на якому слайді презентації робити паузи або надавати клінічний приклад. Ці дії підтримують концентрацію та увагу учасників, тим більше, що дійсно важко володіти цими складовими навчального процесу та підтримувати дисципліну, коли знаходишся з іншого боку екрану.

Використання ІТ-технологій дозволяє слухачам будувати свою стратегію вивчення навчальної дисципліни та сприяє формуванню певної структури особистісних якостей, які впливають позитивно на динаміку самостійної роботи в цілому: від готовності до самостійного пошуку - до здатності взаємодіяти в інтерактивному просторі тощо. Вищезазначене відноситься до володіння мовних та технічних soft skills. Але саме завдяки викладачам післядипломної освіти акцентується увага лікарів на розвитку у них комунікаційних soft skills, які так потрібні і суспільству, і

самому лікареві, щоб бути професіоналом. Методи навчання, які самостійно обирає кожен викладач, повинні сприяти підвищенню рівня комунікації з пацієнтами, та загалом в соціумі. Педагог зобов'язаний підтримувати мотивуючу лінію освоєння soft skills - вони є першим аспектом у роботі з пацієнтом, і найчастіше - такими, що визначають якість цієї взаємодії в подальшому процесі надання вузькопрофільної медичної допомоги.

Висновки.

Життя різноманітне і психічно, і фізично, дуже складне в умовах пандемії та війни. Але здоров'я нації у майбутньому залежить від професіоналізму викладачів на всіх етапах навчання – це вагомо і суттєво, тому розвиток soft skills у суб'єктів навчального процесу в практиці післядипломної освіти, лікарів-стоматологів зокрема, потребує необхідності поширення методології оволодіння soft skills. Поява нових інструментів організації та проведення відеоконференцій в системі доступних WEB-ресурсів дозволить вдосконалити викладачам форми методології розвитку soft skills у лікарів-стоматологів в процесі їх післядипломної освіти під час освітнього процесу у закладі ЗВО.

Література

1. Kaskova LF, Andriianova OYu, Karpenko OO, Yatsenko IYu. Rol informatsiinykh kompiuternykh tekhnolohii u piznavalnii diialnosti studentiv. Materialy navch.-nauk. konf. z mizhnar. uchastiu Innovatsiini tekhnolohii v orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv medychnykh osvitnikh zakladiv; 2017 Ber 23; Poltava. Poltava: UMSA; 2017. s. 60-62. [in Ukrainian].
2. Pavlenko SA, Pavlenkova OV, Sydorova AI, Liashenko LI. Rol vykladacha (NPP) v formuvanni Soft Skills zdobuvacha vyshchoi osvity. Visnyk problem biolohii i medytsyny. 2021;3(161):209-211. [in Ukrainian].
3. Skrypnikova TP, Kulai OO, Khmil TA, Hurzhii OV, Prykhodchenko SV, Tymoshenko YuV. Osoblyvosti lektsii u formati videokonferentsii v praktytsi pisladyplomnoi osvity likariv-stomatolohiv Visnyk problem biolohii i medytsyny. 2022;2.1(164):354-362. [in Ukrainian].
4. Zhdan VM, Kitura YeM, Babanina MYu, Kyrian OA, Tkachenko MV. Formuvannia suchasnoho imidzhu vykladacha vyshchoi shkoly. Zbirnyk statei VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii Aktualni pytannia lindhvistyky, profesiinoi lindhvodydaktyky, psykholohii i pedahohiky vyshchoi shkoly; 2021 Lyst 25-26; Poltava. Poltava: «Astraia»; 2021. s. 10-13. [in Ukrainian].
5. Ivanytska TA, Kuzmenko NV, Petrov Yele, Burmak YuH. Mediahramotnist yak skladova «Soft Skills» zdobuvacha vyshchoi medychnoi osvity. Materialy navchalno-naukovoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu Suchasni trendy rozvytku medychnoi osvity: perspektyvy i zdobutky; 2022 Ber 24; Poltava. Poltava: PDMU; 2022. s. 109-11. [in Ukrainian].